

הכנסת העשרים וחמש

יוזמים : חברי הכנסת
איימן עודה
אחמד טיבי
עאידה תומא סלימאן
עופר כסיף
יוסף עטאונה

פ/25/2440

הצעת חוק איסור מכירת צעצועים המדמים כלי נשק, התשפ"ג–2023

הגדרות	1.	בחוק זה –
"צעצוע" – חפץ או מערכת חפצים שנועדו למשחק, לשעשוע ולבילוי;
"השר" – שר הכלכלה והתעשייה.
מטרה	2.	מטרתו של חוק זה להוציא צעצועים שנראים ככלי נשק וככלי הריגה מארגז המשחקים של הילדים בחברה הישראלית.
איסור מכירת צעצוע המדמה כלי נשק	3.	לא ימכור אדם ולא ישווק, צעצוע שצורתו או הקול שהוא משמיע מדמה כלי נשק או כלי ירייה אמיתי, ובכלל זה רובה, אקדח, סכין, חרב, רימון, תותח, פצצה או כלי נשק אחר שיקבע השר.
מכירה מותרת של צעצוע המדמה כלי נשק	4.	על אף האמור בסעיף 3, השר, באישור ועדת הכלכלה של הכנסת, יקבע תנאים שבהתקיימם תותר מכירה של צעצועים המדמים כלי נשק.
עונשין	5.	העובר על הוראות חוק זה, דינו – קנס כאמור בסעיף 61(א)(1) לחוק העונשין, התשל"ז–1977, ובעבירה נמשכת – קנס נוסף של 5,000 שקלים חדשים על כל יום שבו נמשכת העבירה.
ביצוע ותקנות	6.	השר ממונה על ביצוע החוק והוא רשאי להתקין תקנות לביצועו.

דברי הסבר

למשחקי תפקידים ודמיון הכוללים משחק בצעצועים יש תרומה ניכרת לילד מבחינה התפתחותית, שכן הם מאפשרים לילד לקבל ביטחון, לפתח את הדמיון וכישוריו החברתיים ולהבין את הגבולות בין מותר לאסור. עם זאת, ילדים לא זקוקים למשחק בצעצועים דמויי נשק על מנת לפתח מיומנויות אלה. ההפך הוא הנכון - למשחק בכלי נשק יש מחיר חינוכי וערכי כבד וריבוי השימוש בכלי נשק בתוך אזורי מגורים בקרב הציבור הישראלי מחזק את הצורך לחנך בגנות נשיאת נשק ושימוש בו גם על ידי צעצועים המדמים כלי נשק.

ראשית, משחק בצעצוע המדמה כלי נשק מהווה עבור ילדות וילדים מעין "הזמנה ידידותית" לעולם ההרג והמלחמה של המבוגרים. משחק כזה טומן בחובו מסר בעייתי שדקירה, הרג וחבלה בבני אדם הן פעילויות אנושיות טבעיות ושגרתיות. במדינת ישראל, בעלת האופי המיליטריסטי ממילא, אין כל היגיון בהלעטה נוספת של ילדות וילדים באלימות וכוחניות.

שנית, יש לתת את הדעת לאפשרות שילד הלומד את טכניקת השימוש בצעצוע המדמה כלי נשק, עשוי להשתמש ביתר קלות גם בנשק אמיתי. הדבר נכון במיוחד במדינת ישראל שבה ילדות וילדים רבים רואים את הוריהם נושאים נשק, וטבעי שירצו לחקות אותם וללמוד את הטכניקה. לכן, קיים גם ערך בטיחותי לאיסור השימוש בצעצועים דמויי נשק.

מפתיע לשמוע שדווקא בארה"ב, שבה קיים דיון ציבורי נוקב על הקלות בה ניתן להשיג רישיונות לנשיאת נשק, קיים כבר תקדים לאיסור מכירה של צעצועים דמויי כלי נשק. עריית בוסטון הכריזה לפני מספר שנים על צעצועי נשק כאסורים.

בסביבה המודרנית רווית הגירויים, חשוב למצוא את האיזון העדין בין עקרונות כגון חופש הביטוי וחופש העיסוק לבין זכותם של הילדים לגדול בסביבה חינוכית בטוחה. מסיבה זאת קיימות, למשל, הגבלות על שידור תכנים מסוימים בשעות מסוימות בערוצי התקשורת, והגבלות מחמירות על חופש העיסוק בכל הקשור להתקשרויות עם קטינים, ומסיבה זו יש לאסור על ייצור ושיווק צעצועים דמויי נשק שעושים את דרכם לחדרי המשחקים של ילדינו.

לפיכך, מוצע לאסור על מכירה ושיווק של צעצועים המדמים כלי נשק, ולקבוע שיושת קנס כספי על מי שיפר את האיסור וימכור צעצועים המדמים כלי נשק. עם זאת, מוצע לאפשר גמישות מסוימת ולהתיר בתקנות מכירה ושיווק של צעצועים כאלה למטרות מיוחדות, כגון מכירה עבור תעשיית הקולנוע והבידור. באופן כזה, צעצועים המדמים כלי נשק לא ישמשו עוד למשחק בין ילדים, אך ימשיכו לשמש לצורכי תרבות, סאטירה ומימוש חופש הביטוי והיצירה.

הצעות חוק זהות הונחו על שולחן הכנסת העשרים על ידי חבר הכנסת יואל חסון (פ/20/2481), על שולחן הכנסת העשרים וארבע על ידי חבר הכנסת ווליד טאהא וקבוצת חברי הכנסת (פ/24/2903) ועל ידי חבר הכנסת איימן עודה וקבוצת חברי הכנסת (פ/24/3395) ועל שולחן הכנסת העשרים וחמש על ידי חבר הכנסת ווליד טאהא וקבוצת חברי הכנסת (פ/25/1331).

הצעת החוק זהה לפ/1331/25 ולפיכך לא נבדקה מחדש על ידי הלשכה המשפטית של הכנסת.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
כ"ט בשבט התשפ"ג (20.02.2023)

